

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום שלישי כ"ג בשבט תשע"ז

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

גיטין - נ"א

1. לר' חנינא הטעם שאין מוציאין פירות, שבח קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים - כיון שאינם קצובים וידועים מראש. נסתפקו - האם לר' חנינא כדי שיוכל לגבות ממשועבדים צריך שיהיו גם קצובים וגם כתובים, או שמספיק רק קצובים. מנין רצו להוכיח? מת שהניח שתי בנות ובן, וקדמה הראשונה ונטלה 'עישור נכסים' כמשפט הבנות, לפרנסת נדוניה, ולא הספיקה שניה לגבות שעדין לא נישאת, ומת הבן, ונפלה הירושה לשתייהן. פסק ר' יוחנן - שהשניה הפסידה עישור הנכסים, כיון שתיקנו זאת כדי שיהיה להם פרנסת נישואין וכאן יש לה יותר. וחלק עליו ר' חנינא - וכי מפני שקדמה הראשונה הפסידה השניה, הרי אם בשיעבודו לאחרים, שמכר האח את הנכסים מוציאין מהלקוחות עישור לפרנסה, ואע"פ שלמזונות לא מוצאים, כאן שהנכסים לפנינו תפסידו?! והנה הרי פרנסה זה קצוב ואינו כתוב ודעת ר"ח שמוציאין ממשועבדים. ונדחה - פרנסה כיון שיש לה קול נחשב ככתוב.
2. הנושא אשה ופסקה עמו לזון את בתה 5 שנים וגירשה בתוך הזמן, ונשאת לאחר ופסקה גם עמו. מי חייב לזון? שניהם חייבים אחד זנה ואחד נותן דמי מזונות, אם מתו שני הבעלים בנותיו ניזונות מבני חורין ובת אשתו ניזונת ממשועבדים כדן בעל חוב. ואין להוכיח מכאן שקצובין ואינם כתובין גובה ממשועבדים. כיון שמדובר שקנו מידו, והטעם שבנותיו אינן ניזונות:
 - א. מדובר שעשו קנין רק על בת אשתו שהרי היא הייתה בשעת קנין, אבל בנותיו שעוד לא נולדו, אין מועיל להן קנין. ונדחה - וכי לא משמע שהמסנה עוסקת גם כשהיו בנותיו בשעת קנין ובאופן שגירשה לאחר שנולדו להם, ואח"כ החזירה.
 - ב. אלא - בנותיו שמשום תנאי בית דין אוכלות אין מועיל להן קנין, אבל בת אשתו שלא אוכלת משום תנאי בית דין מועיל לה קנין. ונדחה - וכי תנאי בית דין גורע כוחו של קנין.
 - ג. אלא - בנותיו כיון שבתנאי בית דין אוכלת אנו תולים שהתפיס להן בחייו.
3. באיזה אופן העמידו בברייתא את הדין שאין מוציאין לאכילת פירות מנכסים משועבדים? דווקא כשקדם הקניה של הלוקח השני [זה שהראשון קונה הגזולה מחזר אחריו] לשבחו הגזולה של הראשון. אבל אם השביח הראשון קודם שקנה השני, גובה הראשון מהשני ממשועבדים כיון שהאחריות הגזולן נתפרסמה גם על השבח.
4. מהברייתא הנ"ל משמע שהטעם שאין גובים ממשועבדים משום שהשבח לא קדם, כיצד פירשו אמוראים שהטעם משום שאינן קצובין או כתובין? מחלוקת תנאים היא בברייתא ויש תנאים הסוברים שהטעם משום כתובין או קצובין.
5. באלו מקרים פסק רבי יצחק שמוצא מציאה כן נשבע [וחלק בזה על תנא דמשנתנו וסבר כראב"י שיובא בהמשך]?
 - א. שני כיסין קשורין מצאת, והלה מודה באחד - נשבע מודה במקצת, כיון שהמאבד טוען 'ברי'.
 - ב. שני שוורים קשורין מצאת, והלה מודה באחד - אינו נשבע. טעם החילוק - שוורין מתנתקים לכן זו טענת 'שמא', אבל כיסין קשורין לא.
 - ג. שני שוורין קשורין מצאת, והלה אומר מצאתי והחזרתי לך אחד מהן - נשבע.
6. מנה לאביך בידי והאכלתי חציו האם נשבע? לראב"י: נשבע, וזו דוגמא לאופן שאדם נשבע על טענת עצמו. לחכמים: הרי הוא כמשיב אבידה פטור משבועה.
7. בוודאי גם ראב"י חושש שאנשים ימנעו מלהשיב, ובהכרח מדובר שטוענו קטן. וקשה הרי אין נשבעין על טענת חרש, שוטה וקטן?
 - א. אין לתרץ - שמדובר בגדול שנחשב כקטן לעניני אביו, כיון שא"כ אין זה טענת עצמו.
 - ב. אלא - מה שאין נשבעין זה כשקטן טוען הפקדתי לך, אבל אם טוען אבי הפקיד לך לראב"י בן יעקב נשבעין, ולרבנן אף בגדול אין נשבעין.
8. מה שורש המחלוקת בין ראב"י לרבנן? נחלקו בדברי רבה שאמר - הטעם לשבועת מודה במקצת: החייב היה רוצה לכפור בהכל ולא עשה כן, כיון שאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו, והטעם שאינו מודה בהכל, כיון שמשמתמט עד שיהיה לו מעות, והתורה מטילה עליו שבועה כדי שיודה בהכל. ר' אליעזר בן יעקב סבר - שאף מול בנו אינו מעיז ועל כן אינו נחשב משיב אבידה. רבנן סברו - מול בנו מעיז, ומכך שלא שיקר נחשב כמשיב אבידה. נמצא שלראב"י - מול טענת ברי של הבן אינו נחשב משיב אבידה, כך סבר רבי יצחק שפסק שבטוען בברי שני כיסין קשורים מצאת, המוצא נשבע.